

EOP

ELÄINOIKEUSPUOLUE

ÄÄNI ELÄMÄLLE

Yhteiskuntapoliittinen ohjelma

Hyväksytty Eläinoikeuspuolueen
kevätkokouksessa 25.5.2018

Sisällysluettelo

1. Johdanto: Ihminen – oikeudenmukaisemman maailman rakentaja	3
2. Kulttuuri- ja koulutuspolitiikka	3
2.1 Opetus ja kasvatus	3
2.2 Yhtenäinen koulutuspolku ja tutkimus	4
2.3 Media ja mainonta	5
2.4 Kulttuurimyönteisempi yhteiskunta	5
3. Ruoka- ja ympäristöpolitiikka	5
3.1 Maataloustuet ja verotus	5
3.2 Ruokalat ja julkiset hankinnat	6
3.3 Ruokaturva	6
3.4 Eläintuotannon ja lentämisen päästöt	6
4. Sosiaalipolitiikka	7
4.1 Kohti sosiaalisesti kestäväää Suomea	7
4.2 Työ, toimeentulo ja perhe-elämä	7
4.3 Terveys	8
4.4 Sukupuoli ja kehollinen itsemääräämisoikeus	8
5. Talouspolitiikka	8
5.1 Talouskasvu ja ympäristö	9
5.2 Kierrätys ja kestävyys	9
5.3 Taloudellisen voiton jako ja hyvinvoinnin perusta	9
5.4 Yhteiskunnallinen yrittäjyys	9
6. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	10
6.1 Konfliktien ehkäisyyn perustuva turvallisuuspolitiikka	10
6.2 Aseistariisunta	10
6.3 EU-politiikka	11
6.4 Kehitysyhteistyö ja ihmisten liikkuvuus	11
7. Yhteenveto	12

1. JOHDANTO: IHMINEN – OIKEUDENMUKAISEMMAN MAAILMAN RAKENTAJA

Luonnonvarojen riiston kiihtyminen alkoi teollistumisen myötä, muiden lajien maailmansotien päätyttyä. Nykypäivänä ihmisen toiminta hallitsee koko ekosysteemiä niin voimakkaasti, että maantieteilijät kutsuvat aikakauttamme ihmisen aika-kaudeksi. Ympäristön roskaamista, eläinten kärsimystä ja ekosysteemin pilaamista paheksutaan aikanamme esteettisistä ja moraalisisista syistä, mutta siitä saadut sanktiot koskevat yleensä ainoastaan toimenpiteitä, jotka vaarantavat yksityisen tai yhteisen omaisuuden tai varallisuuden arvon.

Ympäristön näkökulmasta Maan kantokykyä uhkaavat useat ihmisen aiheuttamat tekijät, jotka liittyvät tiiviisti luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen, ilmastonmuutokseen sekä typpikierron häiriöihin, joita erityisesti eläinperäisten tuotteiden valmistaminen ja kuluttaminen aiheuttavat. Koska merkittävin vastuu maapallomme tilasta on ihmisillä, myös suomalaisten on asetettava tehtävänsä kestävä kehityksen tietoisina rakentajina ja toimijoina.

Maailma ympärillämme muuttuu kiihtyvällä vauhdilla, minkä vuoksi tavoitteenamme on pystyä ennakoimaan näitä muutoksia sekä vastaamaan niihin ajoissa – onpa kyse työelämän kehityksestä, tulevaisuuden osaamistarpeista, talouden haasteista tai ilmastonmuutoksesta. Visiointi ja ennakointi on tärkeää, sillä ne auttavat tulevaisuuden hahmottamisessa ja rakentamisessa. Reaktiivisen muutoksiin varautumisen sijaan on oleellista pyrkiä proaktiivisuuteen, eli toiminnan suuntaamiseen haluttujen muutosten suuntaan niiden toteuttamiseksi.

Lihankulutuksen vähentäminen säästää luonnonvarojamme, parantaa kansanterveyttämme sekä lisää eläinten kunnioitusta itseisarvoisina ja tuntevina yksilöinä. Vastuamme ympäristöä ja muita elämänmuotoja kohtaan edellyttää loputtoman kasvun ja aineellisen kulutuksemme hillitsemistä, missä eläinten oikeuksien toteutuminen voi toimia väylänä kohti oikeudenmukaisempaa ja kestäväällä tavalla hyvinvoivaa yhteiskuntaa.

2. KULTTUURI- JA KOULUTUSPOLITIikka

Kansanterveys ja koulutus ovat merkittävä osa yhteiskunnallista kestävyyttä. Koulutuksella on tärkeä asema myös arvo- ja maailman kehittämisessä. Painotamme opetuksen sisältöjen laatua ja laaja-alaisuutta kattavan sivistyksen ja ymmärryksen takaamiseksi tulevaisuudessa. Kannatamme taito- ja taideaineiden roolin ja kulttuuriperintötietouden vahvistamista koulun opetusohjelmassa, minkä vuoksi näiden oppiaineiden opetusta on vahvistettava.

2.1 Opetus ja kasvatus

Itseohjautuvuus ja -sääntely on tärkeä tuoda taitoina mukaan opintojen ohjaukseen: oppilaille tulee opettaa jo varhain perusopetuksen aikana, miten tullaan aktiiviseksi ja taitaviksi ajatteleviksi oppijoiksi. Lapsia ja nuoria on oleellista pitää tiedostavina toimijoina, jotka kokoavat ja järjestävät aineistoa ja pystyvät asettamaan tavoitteita sekä suunnittelemaan ja korjaamaan toimintaansa strategisesti. Kannatamme tämän tukemiseksi myös läsnäolo- ja rauhoittumistaitojen sisällyttämistä koulun arkeen. Tietoisuustaidot alentavat stressiä sekä auttavat tarkkaavaisuuden hallinnassa ja tunteiden säätelyssä. Muita hyviä vaikutuksia ovat luovuuden ja positiivisten tuntemusten lisääntyminen, oppimiskyvyn ja muistin paraneminen sekä sosiaalisten taitojen ja itsetunnon vahvistuminen.

Tekniikan kehittyessä, ympäristömme impulsiivisuuden lisääntyessä ja monien arkipäiväisten toimien helpottuessa on oleellista, että lapset ja nuoret saavat jo peruskoulutuksessa välineitä oman ajattelunsa ja oppimisensa arvioimiseen, motivoimiseen ja kehittämiseen, sillä oman kognitiivisen aktiivisuuden ylläpitäminen ja vastuun juurruttaminen vahvistaa sosiaalista ja emotionaalista resilienssiä ja edesauttaa elämänhallintaa sekä yhteiskuntaan integroitumista.

Koska ruoankulutus päätökset vaikuttavat ympäristöömme, kanssaihmissiimme, muihin eläimiin ja meihin itseemme, peruskoulun ja toisen asteen opetusohjelmaan on lisättävä kasvisruokavalion etuja sekä eläinten oikeuksia ja hyvinvointia käsitteleviä sisältöjä. Eläinlääkärin ja tuotantoeläinten käytön eettisistä ja ekologisista vaikutuksista tulee tehdä oppiaineiden ja -asteiden rajat ylittävä teema, joka sisältyy biologian, filosofian, maantiedon, yhteiskuntaopin ja elämäntutkimuksen opetusohjelmiin, ja näiden oppiaineiden oppimateriaalit tulee päivittää sen mukaisesti. Myös koulujen ravitsemuskasvatusta on uudistettava niin, että se huomioi entistä selkeämmin kasvisruokavaliota eettiset ja ekologiset edut. Ruoankasvatuksen taidot ja opetus keruutuotteiden hyödyntämisestä tulee lisätä uudeksi perustaidoksi peruskoulun opetusohjelmaan. Ilmastomuutoksen käsittely täytyy olla läpileikkaavaa niin opettajien koulutuksessa kuin opetusohjelmien sisällöissä. Ilmastokasvatusta tulee integroida eri oppiaineisiin. Lisäksi ympäristöä ja ilmastomuutoksen aiheuttamien tunteiden käsittely täytyy ottaa huomioon niin oppilaiden kuin opettajien jaksamisen varmistamiseksi. Tämän tukemiseksi haluamme argumentointi- ja neuvottelutaitojen kehittämisen entistä vahvemmin osaksi kansalaistaitoja äidinkielen tai yhteiskuntaopin oppiaineeseen.

Eläinten oikeuksien toteutumista ja kasvien ruokakäyttöä lisäävää vapaaehtoistyötä on tuettava jatkossa yhteiskunnan varain. Tätä sekä eläinoikeuksia ja kasvisruokailua edistäviä kampanjoita on avustettava tulevaisuudessa esimerkiksi tarkoitusta varten perustettavan rahaston kautta. Käytännön työssä erityisesti järjestöjen pitämiä esityksiä kouluissa ja muissa laitoksissa tulee lisätä, jotta aiheesta käytävää keskustelua on mahdollista synnyttää ja ylläpitää kaikissa ikä- ja sosiaaliryhmissä mahdollisimman välittömästi ja interaktiivisesti.

2.2 Yhtenäinen koulutuspolku ja tutkimus

Koulutus on yksi toimivimmista keinoista ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa on keskityttävä riittävän pieniin ryhmäkokoihin ja osaavaan opetushenkilöstöön sekä lapsen subjektiivisen, yhdenvertaisen päivähoito-oikeuden takaamiseen. Perusopetuksen prioriteettina tulee olla turvallinen kouluympäristö sekä laadukas opetus ja koti-koulu-yhteistyö. Tähän tarvitaan riittävät resurssit.

Toisen asteen koulutus sijoittuu tärkeään ikävaiheeseen, jossa nuori tekee ensimmäistä kertaa aidosti itse päätöksiä elämästään. Mielekkäiden koulutuspolkujen laaja tarjonta ja opintojen ohjaus vähentävät tutkitusti koulutuksen keskeyttämisen tai yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisen riskiä. Opintojen kustannukset ovat keskeisin syy toisen asteen koulutuksen keskeyttämiseen. Eläinoikeuspuolue edellyttää, että toisen asteen koulutus on opiskelijoille aina aidosti maksutonta.

Riippumaton, korkealaatuinen tutkimus ja tutkimukseen perustuva päätöksenteko ovat avoimen sivistisyhteiskunnan keskeisiä tekijöitä. Tutkimuksen ja koulutuksen rahoituksen on taattava yliopistojen ja korkeakoulujen riippumattomuus, ja sitä on rahoituspuolelta rapautumisen seurauksena nostettava selkeästi nykytasosta. Tasa-arvonäköalasta on tärkeää, ettei korkeakoulutuksen maksuttomuudesta tingitä tulevaisuudessa.

Korkeakoulutuksen lähtökohtana tulee olla hyvän yleissivistyksen takaavat, laaja-alaiset ja monitieteiset opinnot, ei ammattilaiset putkitutkinnot. Vastaavasti perustutkimuksen asema tieteen kivijalkana tulee säilyä selkeänä; yritys- ja markkinalähtöinen tutkimus ei riitä. Lisäksi riippumattoman korkeakouluverkoston tulee saada järjestää perustoimintansa tavoilla, jotka keventävät tutkimus- ja opetushenkilökunnalle asetettuja hallintovaatimuksia, tuovat jatkuvuutta tutkimustoimintaan sekä vähentävät riippuvuutta ulkopuolisesta lyhytkestoisesta rahoituksesta ja tarvetta määräaikaisten virkojen ketjuttamiseen.

Kasvisruokavalion edut ja eläinasia on otettava esille oppilaitosten opetusohjelmissa ja valtiollisten tutkimuslaitosten työssä. Eläinten hyvinvointitarpeisiin ja oikeuksiin liittyvän opetuksen ja tutkimuksen tulee olla monitieteistä sekä ammattirajat ylittävää, mutta teema tulee sisällyttää ainakin ravitsemusalan ammattilaisten, eläinlääkärien, eläinlääkäreiden, lääkärien, agrologien, agronomien, biologien, biokemistien, filosofien sekä valtio- ja oikeustieteellisten alojen opetukseen. Kasvisruokavalion vaikutukset ihmisiin ja ympäristöön on vuorostaan sisällytettävä vähintään maataloustieteen, lääketieteen, terveystieteen, ravitsemustieteen, psykologian, biologian, maantieteen ja taloustieteen opetukseen ja tutkimukseen. Edel-

listen lisäksi on vaadittava, että eläinten hyvinvointi- ja oikeustutkimuksen tekijöiden ja niiden rahoittajien kaksoiskytkökset eläintuotantoon estetään. Eläinten hyvinvointiin ja oikeuksiin liittyvän tutkimuksen tulee olla eläinten hyötykäytöstä riippumaton, mikä saavutetaan tutkimussuunnitelmien ja tutkimustulosten julkisen arvioinnin avulla.

2.3 Media ja mainonta

Media osallistuu omalta osaltaan spesismmin tuottamiseen rakentamalla yhä uudestaan ihmiskeskeistä suhtautumistapaa suhteessa muihin eläimiin. Yhteiskunnan varoin ylläpidettävän median tulee taata moniäänisyyden toteutuminen julkisessa keskustelussa tarjoamalla myös kasvisruoan kulutusta ja eläinten oikeuksia edistävää ohjelmaa. Journalistiikan, median ja viestinnän oppiaineisiin tulisikin sisällyttää posthumanistisia sisältöjä. Mainonnan sisältö- ja laatuksiteereitä arvioitaessa tulee vastaisuudessa ottaa huomioon ruoankulutukseen liittyvät ympäristövaikutukset ja muut eettiset ristiriidat sekä asettaa eläinperäisten tuotteiden mainonta tarkkailuun kuluttajien saatavilla olevan tiedon laadun takaamiseksi.

2.4 Kulttuurimyönteisempi yhteiskunta

Kulttuuria tulee olla saatavilla mahdollisimman helposti ja laajasti, osana ihmisten arkipäivää. Lasten ja nuorten omaa luovaa tekemistä tulee rohkaista ja saattaa mahdollisuudet kaikkien ulottuville vanhempien maksukyvyistä ja varallisuudesta riippumatta. On tärkeää, että yhteiskunta tukee laajasti ja proaktiivisesti kulttuuritoimintaa vakiintuneista korkeakulttuurin instituutioista erilaisiin alakulttuuri-ilmiöihin.

Kulttuurityöläiset edustavat monesti tyypillistä prekariaattia, jonka toimeentulo on pätkätöiden, määräaikaisten ja apurahakäytäntöjen myötä usein epävarmaa. Pakkoyrittäjyyttä parempia vaihtoehtoja ovat instituutioille suunnattava riittävä yhteiskunnallinen rahoitus sekä yleisesti käyttöön otettava perustulon tai kansalaispalkan kaltainen, henkilötoimijoita tukeva sosiaalijärjestelmä. Vakaan toimintaympäristön takaamiseksi kulttuurin rahoituksen tulee pysyä pääsääntöisesti erillään poliittisten suhdanteiden mukaan päätettävästä budjettirahoituksesta. Kulttuuri, taide ja sivistys ovat itsessään arvokkaita ja elintärkeitä ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Niiden merkitystä ja arvoa ei mitata rahassa.

3. RUOKA- JA YMPÄRISTÖPOLITIikka

Ruoantuotannon ja -kulutuksen täytyy tapahtua luonnonvaroja säästämällä ja niitä optimaalisesti käyttäen ja kierrättäen. Kannustamme uusien kasveihin ja sieniin perustuvien proteiininlähteiden ja -tuotteiden kehittämiseen. Kestävyyden kannalta on tärkeää turvata ensisijaisesti ruoantuotannon ja vesihuollon haasteet.

3.1 Maataloustuet ja verotus

Eläinoikeuspuolueen yhtenä merkittävimpänä tavoitteena on muuttaa maataloustukijärjestelmää siten, että se suosii suoraan ihmisille kelpaavan kasvisravinnon tuotantoa. Koska eläintuotanto haaskaa resursseja ja eläintuotannon subventoiminen maataloustuilla haittaa resurssien järkevää ja oikeudenmukaista käyttöä, siitä on vähitellen luovuttava. Eläinperäisten elintarvikkeiden ylituotannon tukioistoista olisi luovuttava välittömästi.

Suomalaista verotusjärjestelmää on edellä esitettyjen päämäärien edistämiseksi uudistettava suosimaan kasviperäisiä tuotteita. Kasviperäisten elintarvikkeiden alv-prosenttia tulee laskea ja eläinperäisten tai eläinperäisiä ainesosia sisältävien ruoka- tuotteiden prosenttia nostaa. Vaihtoehtoisesti eläinperäisille tai eläinperäisiä ainesosia sisältäville elintarvikkeille voidaan säätää erillinen haittavero. Molemmat uudistusvaihtoehdot ohjaavat kulutusta terveellisiin, ympäristön resursseja säästäviin kasviperäisiin tuotteisiin, minkä lisäksi ihmisten ja luonnon hyvinvointia kuormittavien eläintuotteiden käyttäjät osallistuvat näin verotuksen kautta yhteiskunnalle aiheuttamiensa kustannusten maksamiseen.

Kokonaisuudessaan pidemmän aikavälin tavoitteena tulisi olla maatalous, jossa tuottajat saavat tuotannostaan ja kuluttajat maksavat ravinnostaan oikeudenmukaisen hinnan, jossa näkyvät elintarvikkeiden tuotannon todelliset kustannukset ja jossa otetaan huomioon ympäristölle, ihmisille ja eläimille aiheuttamat haitat. Erityisiä tukitoimia voitaisiin jatkaa suuremmille investoinneille etenkin tuotantomuotojen muutosten yhteydessä eläinperäisestä tuotannosta luovuttaessa sekä tuottajien toimeentulon turvaamiseksi ennaltaehkäisemättömissä tilanteissa.

Myös kasvi tuotannon tukien on perustuttava tutkimustietoon tuotantomenetelmien ympäristöystävällisyydestä, tehokkuudesta ja vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen. Lähi tuotannon muotoja, kuten kaupunki- ja sisäviljelyä, on pyrittävä kasvattamaan tukemalla esimerkiksi vertikaaliviljelyn kehittämistä ja julkisen tilan haltuunottoa kasvi tuotantoon.

3.2 Ruokat ja julkiset hankinnat

Kulutuksen ja koulutuksen ohjaamisen ohella kestävyuden ja eläinoikeuksien lähtökohdat on otettava huomioon kaikissa niitä koskevissa julkisissa hankinnoissa. Päiväkodeissa, kouluissa, sairaaloissa ja muissa yleisissä ruokaloissa tulee ottaa käyttöön kasvispainotteinen lähellä tuotettua ruokaa suosiva ruokalista, minkä lisäksi kaikissa näissä on oltava päivittäinen mahdollisuus myös vegaaniseen ateriaan. Lisäksi julkisen sektorin ruokien valmistuksessa tulee suosia jatkossa selkeästi lähellä tuotettuja satokauden mukaisia raaka-aineita.

3.3 Ruokaturva

Ruokaturva ei ole itsestäänselvyys. Ruokajärjestelmän haavoittuvuutta aiheuttavat erilaiset ympäristölliset ja sosioekonomiset tekijät, kuten ilmastonmuutos, ristiriitaiset poliittiset tavoitteet ja toimijoiden voimasuhteiden epätasapaino. Ruoantuotannon riskit ja paineet eivät saa kohdistua niiden olennaisimpaan toimijaan, minkä vuoksi kasvisravinnon alkutuottajien toimeentulo- ja toimintaedellytysten varmistaminen ovat keskeinen osa ruokaturvaa. EOP haluaa olla mukana laatimassa ruokapolitiikkaa, joka ottaa huomioon ruoan tuotannon, jakelun ja kuluttamisen kestävä kehityksen periaatteilla.

3.4 Eläintuotannon ja lentämisen päästöt

Ruokavaliot tuottaa huomattavan osan keskimääräisen kuluttajan ympäristöjalanjäljestä. Laidunalueiden ja rehunviljelyn osuus eroosion edistämässä ja hiilinielujen katoamisessa, makean veden käytössä sekä kasvavien metaanipäästöjen lähteenä on kiistaton. Eläinperäisten tuotteiden, kuten naudanlihan ja maitotuotteiden, kuluttaminen on suurin yksittäinen tekijä myös esimerkiksi Itämeren kuormituksessa ja yleisesti vesistöjen rehevöitymisessä.

On selkeää, että etenkin eläintuotannon raskaimmin luontoa rasittavia muotoja, kuten liha- ja maidontuotantoa tulee säädellä ympäristöperustaisesti entistä tiukemmin. Esimerkiksi tuotannon hiilidioksidipäästöihin ja vedenkulutukseen perustuva ympäristöhaittaverot olisi omiaan ohjaamaan sekä tuotantoa että kulutusta kohti ekologisempia vaihtoehtoja.

Eläinoikeuspuolueen kanta on, että eläinmaatalouden alati kasvavien sivuainevirtojen kierrättämisen resurssitehottomuus on tunnustettava. Puutteellisin menetelmin säilötty, kuljetettu tai levitetty lanta huuhtoutuu vesistöihin ja aiheuttaa metaanipäästöjä. Lantaan liittyvien haasteiden poliittisessa tähänastisessa ohjauksessa huomio on kiinnittynyt lantaylijäämän kanssa työskentelyn kehittämiseen ja lannan aiheuttamien ympäristövaikutusten hillitsemiseen. Uskomme, että lannan määrää voidaan vähentää samanaikaisesti kuin sen hyötykäyttöä lisätä. Kannustamme tutkimushankkeita, joissa selvitetään jätevesilietteen ravinteiden hyötykäyttöä ja haitta-aineiden ympäristövaikutusten vähentämistä, sillä jätevedenpuhdistamoilta tuleva liete näyttää olevan pelättyä turvallisempi lannoite.

Lentoliikenteen kasvu on jatkunut useita vuosikymmeniä. Vuoteen 2050 mennessä lentoliikenteen määrän pelkää EU:n alueella arvioidaan kolminkertaistuvan. Lentämistä pitää alkaa rajoittaa; etenkin lyhyiden kotimaan matkojen lentämistä voi-

taisiin hillitä nopeasti lainsäädännöllä. Kotimaan lentoreiteille on olemassa muitakin liikkumisvaihtoehtoja, kuten linja-auto ja juna. Esimerkiksi Ruotsissa verotetaan jo kaikkea lentämistä. Progressiivinen lentovero voitaisiin toteuttaa niin, että harvoin lentävä maksaisi kevyempää veroa, mutta esimerkiksi yli viisi edestakaista lentoa vuodessa lentävä maksaisi päästöistään suuremman prosentuaalisen korvauksen. Sekä ympäristö- että liikennepolitiikan tavoitteena tulee olla fossiilisia polttoaineita kuluttavan lentämisen radikaali vähentäminen.

4. SOSIAALIPOLITIikka

Taloudellisten arvojen ylikorostuminen uhkaa hyvinvointiamme. Yksilöille on pystyttävä jatkossa tarjoamaan entistä selkeämmin hyödykkeisiin perustuvan vaurauden sijaan mahdollisuus toteuttaa itseään, hankkia koulutusta ja hyvää ravintoa sekä elää pitkään maapallon rajalliset resurssit huomioiden. Tämä takaa hyvinvoinnin ja sen siirtymisen paitsi sukupolvelta toiselle, sen helpomman erilajisen sovellettavuuden; yhteiskunta on vauras ainoastaan silloin, kun se ei vie muilta yksilöiltä mahdollisuutta perustarpeiden ja kohtuullisen toimintakyvyn saavuttamiseen.

4.1 Kohti sosiaalisesti kestävää Suomea

Paitsi toistuvat talouskriisit, myös kasvava tietoisuus ihmiskunnan ja ympäristömme pahoinvoinnista ovat ajaneet meidät tilanteeseen, jossa yhteiskunnan kehityssuunta on pystyttävä tunnustamaan vääräksi. Vuosikymmenten kasvumalli on osoittautunut kriisialttiiksi, ekologisesti sietämättömäksi ja eriarvoistavaksi, ja koska talousjärjestelmämme on ihmisen luoma, myös vastuu siitä ja sen ongelmista on meidän.

Tähänastinen talouskasvu on mahdollistanut ihmiskunnan nykyisen kehityksen ja hyvinvoinnin kohenemisen. Absoluuttinen köyhyys on lähes poistunut kasvun ansiosta länsimaista, ja köyhyys voidaan sen avulla poistaa myös kehittyvistä maista. Taloudellinen nousu on tehnyt mahdolliseksi myös hyvinvointierojen kaventamisen ja yhteiskuntien sosiaalisen kestävyuden parantamisen, mutta näiden kaikkien etujen rinnalla talouskasvun ansiot eivät ole yksiselitteiset.

Kaikki, mikä kasvattaa kansantaloutta, ei lisää ihmisten tai luonnon hyvinvointia: tietyn yltäkylläisyyden tason ylityttyä onnellisuuden ja elämänlaadun ei voida katsoa riippuvan talouden kasvusta. Vaikka talouskasvu on ollut edellytys hyvinvoinnille ja sen jakautumiselle, se on määrätyn rajan saavutettuaan riittämätön – jopa käänteinen – hyvinvoinnin mittari. Nykyinen elämäntapamme rasittaa ympäristöämme ja uhkaa tulevaisuuttamme, minkä vuoksi vauraiden länsimaiden on suunnattava yhteiskuntapolitiikkaansa pois materiaalisista tavoitteista kohti uusia taloudellisia, sosiaalisia ja ekologisia päämääriä.

4.2 Työ, toimeentulo ja perhe-elämä

Poliittisen päätöksenteon taustalla on tunnustettava yhteiskunnallinen muutos niin työ- kuin perhe-elämässä: ihmisten ja perheiden tilanteet ovat moninaiset ja vaihtelevat. Suomalaiset perheet ovat monimuotoisia, ja tämä on otettava politiikassa huomioon. On yhden vanhemman perheitä, uusperheitä, sateenkaariperheitä, adoptioerheitä, sijais- ja tukiperheitä, kahden kulttuurin perheitä, monikkoperheitä, tahattomasti lapsettomia perheitä ja vapaaehtoisesti lapsettomia perheitä. Tarvitsemme joustavia ratkaisuja, joita ovat muun muassa vanhemmuuden (niin biologisen, sosiaalisen kuin sijaisvanhemmuuden) tukeminen ja perhevapaiden yhdenvertaisuus. Työn ja perheen yhteensovittaminen on tehtävä mahdolliseksi perhemuodosta riippumatta.

Oikein mitoitettuna työ edistää niin yksilöiden kuin perheiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Työn määritelmässä on kuitenkin otettava huomioon myös muu kuin perinteinen palkkatyö. Palkatonta työtä ja vapaaehtoistyötä on arvostettava, ja sitä ei voi mitata pelkästään luvuin: vapaaehtoistyö vaikuttaa tutkitusti positiivisesti terveyteen, yhteisöllisyyteen, yksinäisyyden negatiivisten vaikutusten ja eriarvoisuuden vähenemiseen. Samalla on selvää, että työn yhä voimak-

kaampi automatisoituminen ja tekniikan kehittyminen kaikilla sektoreilla tulee muuttamaan merkittävästi suhtautumistamme työntekoon. Yhteiskunnan työkeskeisyydestä on luovuttava, ja työsuorituksen linkittäminen yksilön ihmisarvoon, elantoon tai selviytymiseen tulee purkaa.

Hyvinvointivaltion pohjana oleva yhteiskuntasopimus edellyttää huolehtimista kaikista sen jäsenistä ilman ennakkoehtoja tai -velvoitteita. Suomen perustuslaki takaa kaikille oikeuden ihmisarvoiseen elämään ja taloudelliseen turvaan. Eläinoikeuspuolue näkee, että vastikkeeton perustulo tai kansalaispalkka, joka itsessään riittää takaamaan yksilön perustoimeentulon, on nykytilanteessa ratkaisu tähän tarkoitukseen. Perustulo mahdollistaa myös joustavat siirtymät erilaisissa elämänvaiheissa palkkatyön, yrittäjyyden, opiskelun, lasten kotihoidon ja esimerkiksi luovan harrastamisen välillä. Itsessään tärkeä peruste on myös ihmisten vapausasteen lisääminen, ja ihmisvoimin tehtävän työn kokonaismäärän vähenemistä ei pitäisikään nähdä yhteiskunnallisena uhkana vaan mahdollisuutena sen kehittämiseksi.

4.3 Terveys

Perusterveydenhuollon sekä päihde- ja mielenterveyspalveluiden tulee olla tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti kaikkien saatavilla. Terveys- ja huollon asiakasmaksut ovat yksi keskeisimpiä eriarvoisuutta tuottavista tekijöistä vaikeuttaessaan hoitoon hakeutumista ja palvelujen tarpeenmukaista käyttöä ja niistä tuleekin luopua. Yhtä lailla lääkekorvausjärjestelmän tulee olla tasolla, joka takaa sen, että kaikkien pienituloisimpienkin on mahdollista hoitaa terveyttään ilman taloudellista riskiä joutua tinkimään muista perustarpeistaan.

Perusterveydenhuollon jakautuminen kolmeen erilliseen kanavaan – terveyskeskuksiin, työterveydenhuoltoon ja yksityisille lääkäriasemille – on omiaan jättämään heikommassa asemassa olevat työssäkäyvät ja koulutetumpaa kansanosaa huonompaan asemaan. Terveyskeskukset ovat ainoana kaikille avoin palvelukanava ja usein ainoa mahdollinen paikka saada hoitoa, joten niiden resurssien, saavutettavuuden ja maksuttomuuden takaaminen tulee muodostua yhdeksi suomalaisen sosiaali- ja terveyspolitiikan prioriteetiksi. Myös erilaiset matalan kynnyksen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat tärkeitä ennaltaehkäisevän ja tasa-arvoisen luonteensa vuoksi. Oikeus terveyteen on kaikille kuuluva ihmisoikeus ja Eläinoikeuspuolue katsoo, ettei julkista terveydenhuoltoa ole millään sektorilla syytä rajoittaa byrokraattisin perustein esimerkiksi paperittomilta henkilöiltä.

4.4 Sukupuoli ja kehollinen itsemääräämisoikeus

Kehollinen koskemattomuus sekä oman identiteettinsä määrittäminen ja suojaaminen on jokaiselle kuuluva oikeus, joka yhteiskunnan tulee taata kaikissa tilanteissa. Esimerkiksi juridinen sukupuoli tulee voida vahvistaa henkilön oman ilmoituksen mukaisesti, sukupuoltaan korjaavien pakkosterilisaatiosta tulee luopua välittömästi ja raiskauksen määritelmän on perustuttava keskeisesti suostumuksen puutteeseen.

Kaikki lapsiin kohdistuvat ei-lääketieteellisin perustein tehtävät operaatiot, kuten intersukupuolisuuden korjausyritykset, tulee kieltää. Yleisestikin ottaen terveydenhoidon tulee aina perustua ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja sellaisen hoidon tarjoamiseen, jossa ilman henkilön omaa suostumusta ei tehdä toimia, joille ei ole olemassa lääketieteellistä perustetta. Vastavuoroisesti henkilön omasta aloitteesta tapahtuvan sukupuolen korjaamisen ja sterilisaation kynnystä tulee madaltaa.

5. TALOUSPOLITIikka

Suomalainen talouspolitiikka tarvitsee kasvu- ja kulutuspakkoa ratkovieen pikaratkaisujen sijaan maailman rajalliset resurssit tunnustavan arvopohjamuutoksen. Eläinoikeuspuolue näkee, että taloudellinen kasvun ja aineellisen kulutuksen ensisijaisuus yhteiskunnassa on kyseenalaistettava sosiaalisten ja ekologisten syiden vuoksi.

5.1 Talouskasvu ja ympäristö

Taloussajattelu perustuu nykyaikana tyypillisesti taloudellisen kasvun ja sen katsottujen edellytyksien varmistamiseen. Myös Suomessa talouskasvu näyttyy julkisessa keskustelussa eri elämänalueiden edistyksen ehtona ja talouskriisin keskellä ratkaisuna ongelmiin, mikä tekee siitä yhden yhteiskuntapolitiikan keskeisimmistä tavoitteista. Totutuista esitystavoista poiketen rajaton kasvu rajallisessa tilassa on kuitenkin mahdotonta: jos koko maailma vaurastuu samaa tahtia, tuloksena on väistämätön ja nopea resurssien ehtyminen.

Vaikka on selvää, että siirtyminen kestäviin tuotanto- ja kulutustapoihin tulee vaatimaan pitkiä siirtymäaikoja, nykyisen taloussajattelun ja ympäristötuhojen irtikytkeminen ei ole mahdollista, vaan käytännön parannuksiin on ryhdyttävä nyt. Valtion on vauhditettava ekologista uudistumista sekä annettava selvä signaali siitä, että ympäristön rasittamisen hinta tulee nousemaan, jotta kannusteet resurssitehokkuuteen paranevat.

5.2 Kierrätys ja kestävyys

Nykyinen taloussajattelumme toissijaistaa ekotehokkuuden, ja jatkuvaa kasvua tavoitellaan ympäristömme kustannuksella. Ravinnon tuotannossa toteutettavien uudistuksien ohella muun aineellisen tuotannon tulee perustua jatkossa entistä enemmän materiaalien kierrätykseen, jolloin uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta voidaan vähentää. Koska nykyisten teollisuusmaiden painoarvo maailmantaloudessa pienenee, globaalia energian ja materiaalin käyttöä voidaan supistaa, jos talouden energia- ja materiaalitehokkuus paranee nopeammin kuin kehittyvien maiden tuotanto ja kulutus kasvavat. Tämän vuoksi uudelleenkäyttämiseen, kulutushyödykkeiden kestävyys suunnitteluun sekä ekotehokkaan teknologian kehittämiseen ja levittämiseen on alettava panostaa intensiivisemmin.

Tuotannon ja teollisuuden painopisteiden muuttamisen lisäksi kestävä tapa hillitä kasvua ja kulutusta on ohjata statusvetoiset kotitaloudet ja kuluttajat tyytymään vähempään: pienempiin palkkoihin, vähempään kulutukseen ja matkustamiseen, lyhyempään työaikaan. Ensisijaisesti kysymys on asennemuutoksesta, minkä vuoksi yksittäisten tavoitteiden ohella on pyrittävä kestävä kehitystä tukevaan laajempaan päätöksentekoilmapiiriin muuttamiseen: kauppastandardien uudelleennormittamiseen, mainostamisen sääntöjen kiristämiseen ja kansainväliseen hintasääätelyyn.

5.3 Taloudellisen voiton jako ja hyvinvoinnin perusta

Siirryttäessä rajattomien resurssien kulutusyhteiskunnasta kohti kestävämpää talousmallia, tulee yhteiskunnan rakenteiden taloudellinen perusta turvata muun muassa verotuksen muutoksilla. Verotuksen tulee kohdistua entistä selkeämmin ympäristöä rasittavaan kulutukseen ja pääomavirtoihin. Lisääntyvän automatisaation tuoma lisäarvon kasvu on käytettävä lyhentämättömänä ihmisten toimeentulon ja perusturvan varmistamiseen. Teollisuuden energiatuet, erilaiset eläintuotannon tukimuodot ja muut ympäristölle haitalliset elinkeinotuet on yksiselitteisesti lakkautettava.

5.4 Yhteiskunnallinen yrittäjyys

EOP puoltaa yhteiskunnallisen yrittäjyyden kehittämistä ja tukemista. Yhteiskunnallisessa yrittäjyydessä pyritään yhteiskunnalliseen hyvään liiketoiminnan keinoin. Voiton tavoittelun sijaan ensisijainen päämäärä on jonkin yhteiskunnallisen ongelman ratkaisu, ja yhteiskunnalliset yritykset pyrkivät toimimaan sosiaalisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla. Yhteiskunnallisten yritysten määritelmään sisältyvä periaate kyseenalaistaa liiketoiminnan ensisijainen päämäärä, eli voiton tuottaminen omistajille, on tärkeä askel rakennettaessa sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Se osoittaa myös, että talouden vakiintuneet periaatteet eivät ole rinnastettavissa luonnonlakeihin, vaan ennemminkin arvovalintoja; vaihtoehtoisia toimintatapoja on mahdollista löytää.

6. ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

Pienenä valtiona kansainvälinen yhteistyö on Suomen ja suomalaisten tulevaisuuden elinehto. Siksi ulkomaihin kohdistuvissa ja niihin vaikuttavissa poliittisissa päätöksissämme ei voida ajaa vain lyhytnäköistä suomalaisten etua, vaan päätösten on pohjauduttava kestävään ja empaattiseen kohtuutalouden ja globaalin kokonaisuvinvoinnin ajatteluun.

6.1 Konfliktien ehkäisyyn perustuva turvallisuuspolitiikka

Suomi on pienenä valtiona erityisen riippuvainen kansainvälisen järjestelmän toiminnasta ja yhteistyöstä muiden valtioiden kanssa. EOP näkee myös ulkopoliittikan kantavana ohjenuorana pyrkimyksen tasapainon löytämiseen meidän ja muiden välille. Ihmisoikeuksien kunnioittamisen tulee olla osa kansainvälisen yhteistyömme perusta. Perinteisen sotilaallisten uhkien ohella on huomioitava enemmän uudenlaisen kyberhyökkäysten ja propagandavaikuttamisen kaltaiset turvallisuusuhat, joita ei ratkaista enää aseellisin puolustuskeinoin. Näihin varautuminen vaatii panostamista kyberturvallisuuteen sekä kansalaisten asenne- ja mediakasvatukseen.

Eläinoikeuspuolueen näkökulmasta konfliktien ehkäisyyn perustuva turvallisuuspolitiikka on myös eläinoikeuspolitiikkaa, sillä ihmisten väliset konfliktit ovat ihmisten lisäksi aina uhka kaikille alueen eläimille sekä niiden elinympäristöille.

Eläinten, ihmisten ja ympäristön tarpeiden huomioiminen on olennaista myös ulkopoliittisessa päätöksenteossa. Suomi ei saa pyrkiä diplomatian keinoin vaikuttamaan negatiivisesti toisten valtioiden eläinsuojelun ja eläinoikeuksien kehitykseen: päinvastoin meidän tulee pyrkiä tukemaan eläinten suojelun kehittymistä maailmanlaajuisesti eikä eläviä eläimiä ei tule käyttää kansainvälisissä suhteissa esimerkiksi valtioiden välisinä lahjoina.

Eläinoikeuspuolueen näkemys on, että nykyinen asevelvollisuusjärjestelmä ei ole ihmisoikeuksia kunnioittava tapa maanpuolustuksen järjestämiseen. Ongelmallista on palveluksen pakollisuus, palvelusvelvoitteen kohdistuminen mielivaltaisesti vain osalle kansalaisista sekä eri palvelusmuotojen epätasa-arvoinen asema esimerkiksi palvelusajan pituuden suhteen. Niin kauan kuin puolustusvoimien ylläpitäminen nähdään välttämättömäksi, tulisi järjestelmän perustua parlamentaarisen valvonnan alaiseen ammattiarmeijaan täydennettynä rajatulla vapaaehtoisreservillä. Edellinen voitaisiin mahdollisesti järjestää osittain EU:n yhteisen puolustuspolitiikan tasolla. Vapaaehtoisen palvelun muotoina tulisi olla myös erilaisia ympäristönsuojellisia koulutuksia, esimerkiksi öljyntorjuntajoukkoja ja muuhun katastrofityöhön valmennettuja ryhmiä, joilla on käytössään armeijainstituution ylläpitämä ja organisoima henkilöstö.

6.2 Aseistariisunta

Aseistariisunnan eteen tehtävä työ on keskiössä konfliktien ennaltaehkäisyssä. Suomen kansainvälisen roolin on edelleen oltava maailmanlaajuisen aseistariisunnan puolestapuhuja. Kahdenkeskisessä diplomatiassa on pyrittävä avauksiin, jotka edesauttavat osapuolten sitoutumista jo olemassaoleviin sekä uusiin aseistariisuntasopimuksiin sekä varustelukierteen katkaisemiseen. Suomen tulee vastedeskin allekirjoittaa ja ratifioida kaikki uudet kansainväliset asekieltosopimukset ja ajaa EU:n laajuisesti sitoutumista ydinaseettomuuteen.

Kansainvälinen asekauppa ruokkii todistetusti konflikteja sekä lisää alueellista köyhyyttä ja eriarvoisuutta kriisialueilla. Kauppapolitiikassa Suomen onkin pyrittävä ajamaan uusia ja entistä laajempia kaupan rajoituksia sekä aseteknologia- ja -tyyppiperustaisesti että maantieteellisesti. Tämä tarkoittaa myös valtionyhtiöiden yksipuolista vetäytymistä aseteknologian myynnistä sekä luopumista puolustusteollisuuden vientituista.

6.3 EU-politiikka

EU:n on globaalisti keskeisenä talousmahtina mahdollisuus edistää eläinoikeuksia ja ympäristönsuojelua maailmanlaajuisesti: jos EU:n sisäiset suojelun rajat asetetaan myös rajaksi pääsulle EU:n markkinoille, muun maailman lainsäädäntö seuraa eurooppalaisten sääntöjen perässä. Kunnianhimoisella lainsäädännöllä, joka kieltää tiettyjen tuotteiden tuotannon ja vastavien, muualla valmistettujen tuotteiden markkinoillepääsyn EU:n alueella, voidaan käytännössä vaikuttaa tällaisten valmistajien ja tuotteiden kaupan loppumiseen maailmanlaajuisesti.

Samalla talouskasvun ja kansainvälisen kaupan lisäämisen sijaan eurooppalaisen politiikan keskiöön on nostettava inhimillinen kasvu ja kansainvälinen yhteistyö yhteiskuntiemme ongelmien ratkaisemiseksi. Tulevaisuuden EU-lainsäädäntö perustuu kansalaisten inhimillisen hyvinvoinnin parantamiseen, ei pankkien ja yritysten tuotosten kasvattamiseen. Ennenkaikkea EU:n päätöksistä tehdään eettisesti edelläkävyyä, mutta samalla yhteisesti asetetuissa puitteissa annetaan tilaa jäsenmaiden omille taloudellisille ja kulttuurisille painotuksille ja kokeiluille.

Eläinoikeuspuolue suhtautuu Euroopan unioniin kriittisen positiivisesti. EU:n päätöksentekojärjestelmässä ja toiminnassa on kehittämistä, mutta EOP katsoo EU:n tarpeelliseksi eurooppalaisten yhteistyökanavaksi ja globaalisti hyödylliseksi esimerkiksi alueellisessa yhteistyössä. Eurooppalaista demokratiaa vahvistetaan lisäämällä Euroopan parlamentin osallisuutta päätöksenteossa ja parantamalla kansalaisten mahdollisuuksia saattaa asioita EU:n päätöselinten päätettäväksi. Tietyillä politiikan aloilla eurooppalaista yhteistyötä voitaisiin tiivistää entisestään, kun taas toisilla vastuu ja päätöksenteko voitaisiin ainakin osittain palauttaa jäsenmaille ja niiden alueellisille päätöksentekuelimille.

6.4 Kehitysyhteistyö ja ihmisten liikkuvuus

Ihmisten perustarpeiden täyttämisen lisäksi Eläinoikeuspuolueen kehityspolitiikka perustuu ihmisoikeuksien edistämiseen eläinten tarpeita unohtamatta. Ympäristön tilan kehittyminen on kaikkien keskeisellä sijalla, sillä sen elinkykyisyys on välttämätöntä niin perustarpeidemme täyttämiseksi kuin ihmisten ja muiden eläinten oikeuksien toteutumiseksi.

Perinteinen kehitysyhteistyö, jossa viedään oman maan teknisiä ja hallinnollisia ratkaisuja kehittyviin maihin ilman vastaanottajien omistajuutta on tullut tiensä päähän. Nykyaikaisessa kehitysyhteistyössä varojen käytöstä päättävät ja toimeenpanosta vastaavat entistä pidemmälle varojen vastaanottajat. Varojen käyttöä tulee sen sijaan valvoa tarkemmin, ja väärinkäytöksistä on seurattava selkeät sanktiot, kuten yhteistyön päättymisen.

Perinteistä kehitysyhteistyötä tärkeämpää on kehityskohereenssi eli johdonmukaisuus muussa poliittisessa päätöksenteossa. Johdonmukaisuus tukee kehittyvien maiden mahdollisuuksia tasa-arvoiseen kumppanuuteen kansainvälisessä tuotannossa ja kaupassa. Johdonmukaisuuden tavoittelussa keskeistä on kehittyvien maiden pääoma- ja aivovuodon päättäminen sekä luonnonvarojen ja työvoiman riiston lopettaminen. Kehityskohereenssin arviointi tulisi ottaa osaksi kaikkea poliittista päätöksentekoa.

Ihmisoikeudet eivät ole vientituote. Niidenkin osalta keskeistä on kehittyvien maiden kansalaisten omat toiveet oikeuksien suhteen. YK-järjestelmän puitteissa luodut, globaalisti sovitut perusoikeudet kuuluvat kuitenkin kiistämättömästi kaikille. Esimerkiksi tehoeläintuotannon juurruttaminen sinne, missä sitä ei vielä ole, ei ole kuitenkaan osa tulevaisuuden kehitysyhteistyötä. On huomioitavaa, ettei myöskään kehittyvien yhteiskuntien perinteinen eläintalous ole kestävällä pohjalla eläinoikeuksien tai edes eläinsuojelun näkökulmasta. Köyhyys ja tietämättömyys johtavat usein eläinten huonoon kohteluun. Empatiakasvatus ja tietämyksen lisääminen eläinten kyvyistä ja tarpeista ovat tässä suhteessa välttämättömiä.

Akuutisti hädänalaisten auttaminen on osa empaattista ja solidaarista kehitys- ja ulkopolitiikkaa. Tähän sisältyy myös oikeus

turvapaikan hakemiseen tilanteissa, joissa ihmisten kotimaa ei poliittisen tilanteen vuoksi ole heille turvallinen. Ilmastonmuutoksen edetessä myös ympäristöpakolaisuuden ottamista osaksi pakolaisuuden määritelmää tulee harkita, sillä vastuu ilmastonmuutoksesta on ennen kaikkea meillä sen aiheuttaneilla rikkailla yhteiskunnilla.

Periaatteellisella tasolla ihmisten vapaa liikkuvuus on yksi tärkeimmistä perusoikeuksista. Eläinoikeuspuolue ei näe perusteita sille, miksi kansalaisuuden tai syntyperän tulisi rajoittaa yksilön liikkumista, työntekoa tai asuinpaikan valintaa valtion tai valtioliittojen rajojen yli. Yhtenä ulkopoliittikkamme tavoitteena tuleekin olla mahdollisimman monien liikkuvuuden rajoitusten pysyvä globaali poistaminen. Myös elintason tai elinolosuhteiden parantamiseen tähtäävä siirtolaisuus on ihmisoikeusnäkökulmasta aina oikeutettua.

7. YHTEENVETO

Eläinoikeuspuolueen näkökulmasta sosiaalisesti kestävä kehityksen tavoitteena on yhteiskunta, joka pystyy tyydyttämään tarpeensa viemättä tulevilta sukupolvilta tai muilta lajeilta mahdollisuutta tehdä samoin. Päämääränämme on luoda kaikkia elollisia olentoja kunnioittava demokratia, jossa vallitsee henkilöön liittyvistä ominaisuuksista riippumaton ihmisten välinen tasa-arvo.

Huolimatta siitä, ettei aineellisen kasvun tarkkoja rajoja tunneta ja teknologian kehitys saattaa työntää niitä tuonnemmas, ihmisen tulisi ymmärtää, ettei meidän tarvitse tuhota luontoa tai sen lajeja todellisten tarpeidemme tyydyttämiseksi. Ympäristömme ei kestä nykyisen talousmallin seurauksia enää pitkään. Tuotannon, kaupan ja kulutuksen talouskasvuun keskittyvä järjestelmä on hylättävä. Hyvinvointi kumpuaa tyydytetyistä perustarpeista, tasa-arvosta ja sosiaalisesta kanssakäymisestä, ei materiaalista ja elintason kasvattamisesta, minkä vuoksi meidän on aloitettava yhteiskuntamme instituutioiden uudelleenrakentaminen ja -arvottaminen oikeudenmukaisen Suomen puolesta. Poliittikkamme perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään tiedostavana ja empaattisena olentona, jonka pyrkimyksenä on itsensä kehittäminen ja aktiivinen kasvamisen yhteiskuntansa jäsenenä.